

Kúria

végzés

Az ügy száma: Bfv.II.137/2016/5.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Katona Sándor a tanács elnöke
Dr. Krecsik Eldoróda előadó bíró
Dr. Horváth Mária bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2016. június 22.

Az ügy tárgya: testi sértés büntette és
más bűncselekmény

Terhelt(ek): D. Zs. F. terhelt

Elsőfok: Békéscsabai Városi Bíróság 2012. május 24-én -
tárgyaláson - meghozott 6.B.81/2012/7. számú ítélete

Másodfok: Gyulai Törvényszék 2015. január 15-én -
fellebbezési tárgyaláson - meghozott
1.Bf.363/2014/18. számú ítélete

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: D. Zs. F. terhelt meghatalmazott
védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a testi sértés büntette és más bűncselekmény miatt D. Zs. F. ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Békéscsabai Városi Bíróság 6.B.81/2012/7. számú ítéletét, illetőleg a Gyulai Törvényszék 1.Bf.363/2014/18. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] A Békéscsabai Városi Bíróság a 2012. május 24. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 6.B.81/2012/7. számú ítéletével D. Zs. F. terheltet bűnösnek mondta ki maradandó fogyatékossgot okozó testi sértés büntetében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 170. § (1) bekezdés, (4) bekezdés I. fordulat] és testi sértés büntetében [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés, (2) bekezdés].
- [2] Ezért a terheltet - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónap börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte; a szabadságvesztés fele részének, azaz 1 év 9 hónap végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette azzal, hogy a terhelt a szabadságvesztés végrehajtandó másik fele részéből, azaz 1 év 9 hónap büntetésből feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett továbbá a bűnügyi költségről.
- [3] A Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2013. január 17. napján tartott nyilvános ülésen meghozott 4.Bf.307/2012/7. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: a börtönbüntetés tartamát 2 év 6 hónapra enyhítette; ehhez képest egyaránt 1 év és 3 hónapban jelölte meg a végrehajtandó fele részt érintő rendelkezéseket. Egyebekben azzal hagyta helyben az első fokú ítéletet, hogy a maradandó fogyatékossgot okozó testi sértés bünteténnek megnevezése helyesen - ugyancsak - testi sértés büntette.
- [4] A Kúria a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a 2014. június 25. napján - tanácsülésen - meghozott Bfv.II.331/2014/6. számú végzésével a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 4.Bf.307/2012/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és a Gyulai Törvényszéket új másodfokú eljárásra utasította.
- [5] A Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság - a megismételt másodfokú eljárásban - a 2015. január 15. napján tartott fellebbezési tárgyaláson meghozott 1.Bf.363/2014/18. számú ítéletében a Békéscsabai Városi Bíróság 6.B.81/2012/7. számú elsőfokú ítéletét megváltoztatta: a terhelt cselekményét súlyos testi sértés bünteténnek [2012. évi C. törvény - továbbiakban: Btk. - 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés], és gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés vétségének [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés, (9) bekezdés a) pont] minősítette.
- A börtönbüntetést 1 év 3 hónapra, a közügyektől eltiltást 2 évre enyhítette. Kimondta, hogy a terhelt a börtönbüntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

A börtönbüntetés végrehajtásának részbeni felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést mellőzte. Megállapította, hogy a terhelt a börtönbüntetést 2013. március 5. napjától 2014. június 4. napjáig kitöltötte.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [6] Az ügyben megállapított jogerős ítéleti tényállás szerint D. Zs. F. terhelt 2011. október 14. napjáról október 15. napjára virradó éjjel D.-n, a K. Kávézóban tartózkodott és ott szórakozott, csakúgy mint H. Gy. és H. J. sértettek. Eközben valamennyi érintett személy jelentősebb mennyiségű szeszes italt fogyasztott el. Ebben az időpontban a Békéscsabai Városi Bíróságon, D. Zs. F. és H. Gy. terheltekkel szemben garázdaság vétsége miatt volt éppen folyamatban büntetőeljárás, melyben kb. egy hét múlva volt esedékes bírósági tárgyalás. A cselekmény napján a szórakozóhely pultjánál a terhelt és H. J. szóváltásba kerültek, majd egymást lökdösték. Ekkor a jegyszedő és rendfenntartó feladatokat ellátó személy a helyiség elhagyására szólította fel őket, így nevezettek a kávézó elé mentek, ahol ismét lökdösték egymást. H. Gy. sértett szintén utánuk ment annak érdekében, hogy D. Zs. F. terhelt és H. J. sértett között megakadályozza az esetleges verekedést. Miközben H. J. sértett megütötte a terheltet, ismeretlen személy által földre rántott sértett arcába a terhelt közepesen nagy erővel egy alkalommal belerúgott. Amikor a terhelt ismételten meg akarta rúgni H. J. sértettet, akkor H. Gy. is a verekedők mellett tartózkodott, és annak érdekében, hogy a testvére, H. J. sértett bántalmazását megakadályozza, a terhelt által ismételten H. J. irányába célzott rúgást kivédje, a jobb karját a rúgás elé tartotta, így a terhelt rúgása őt találta el. H. J. sértett az állkapocs mindkét oldali törése, a jobb alsó 5. fog törésével és a jobb alsó 6. fog meglazulásával járó sérülést szenvedte el. A sérülés együttes tartama 8 napon túl gyógyuló, súlyos sérülés. A tényleges gyógytartam 42 nap. Az állkapocs mindkét oldali törése jól meggyógyult, semmilyen tünet nem maradt vissza. A sérülés együttesben a jobb alsó 5. fog a balesetkor kettétört, koronarésze eltávozott, a gyökér a helyén maradt. A jobb alsó 6. fog, amely a törésvonalba esett, meglazult, elmozdult. Mindkét fog (az 5. gyökere és a kimozdult 6. fog) el lett távolítva a műtétkor. Az eltávolításakor derült ki, hogy mindkét fog gyökere körül idült gyulladáshoz góc van.

Két fog elvesztése, különös tekintettel a gócos fogakra, nem tekinthető maradandó fogyatékoszágnak és az elvesztésük nem okoz súlyos egészségromlást sem. Az eltávolított gyökérnek és fognak megfelelően enyhe fokú fogmeder sorvadás bekövetkezett (kb. 2-4 mm).

- [7] A jogerős ítélet ellen D. Zs. F. terhelt meghatalmazott védője terjesztett elő a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjára alapított felülvizsgálati indítványt.
- [8] Az indítványban a védő azt fejtette ki, hogy a támadás, illetőleg a támadás lehetőségének fogalmát az eddigieknél szélesebb körben kell

értelmezni, és nem hagyható figyelmen kívül, hogy az adott ügyben a történések egész folyamatát figyelembe véve a cselekménysor összefüggő vizsgálata alapján állapítható meg, hogy a terhelt a szórakozóhely előtt H. J.-vel és H. Gy.-vel szemben számarány, illetve az erőfölény tekintetében jogos védelmi helyzetben volt. A védő megítélése szerint a terhelt védekező pozíciójának kell nagyobb hangsúlyt kapnia a történések megítélése során. Ezért elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatására, és a terhelt felmentésére tett indítványt.

A védő fentieken túlmenően sérelmezte azt is, hogy az eljáró bíróságok a Btk. 80. § (1) bekezdésében írt rendelkezések megsértésével állapították meg a terhelttel szemben kiszabott büntetési nem mértékét, ezért másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítését, felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását kérte.

[9] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartva a megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta.

A testi épség elleni bűncselekménnyel kapcsolatos jogos védelmi helyzetre történő védői hivatkozással kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy a kölcsönös és egyidejű támadás, tettlegességbe bocsátkozás, a kihívás elfogadása a jogos védelem megállapíthatóságát kizárja. Miután pedig anyagi jogszabály megsértésére nem került sor, ezért önmagában a büntetés nemének és mértékének vizsgálata törvényben kizárt. (BF.175/2016.)

[10] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsülésen bírálta el.

[11] A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítvány tartalma szerinti - a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

[12] Ennek során D. Zs. F. terhelt védője felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, érdemben alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség indítványát alaposnak találta.

[13] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre külön eljárási szabályok vonatkoznak. A felülvizsgálat csak a Be. 416. § (1) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okokból, és kizárólag a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapul vételével vehető igénybe.

[14] A Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontja az anyagi jogszabálysértésekre alapított felülvizsgálati okokat határozza meg, míg az (1) bekezdés c) pontja - figyelemmel a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjában pontosan meghatározott - abszolút eljárási szabálysértések esetén biztosítja a felülvizsgálat lehetőségét. A felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.

[15] Emellett a Be. 423. § (1) bekezdése kötelező erővel írja elő, hogy

a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ez a tényállás felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye.

- [16] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapul vételével vizsgálható.
- [17] A Kúria az indítványozó által felhozott érveket a felülvizsgálat törvényileg szabályozott okainak tükrében vizsgálta.
- [18] Eszerint - amint a Kúria már hivatkozott rá - a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítványban nem támadható. A tényálláshoz kötöttség törvényi előírása folytán az ítélet jogkövetkeztetései is csak az alapügyben hozott jogerős ítéletben foglalt tényállás alapján vizsgálhatók. Ebből következően e tényállástól eltérő tényeken alapuló anyagi jogi támadás a felülvizsgálati eljárásban eredményre nem vezethet.
- [19] A Kúria a felülvizsgálati indítvány büntető anyagi jogi jogsértésre történt hivatkozását alaptalannak találta.
- [20] A Btk. 22. § (1) bekezdése értelmében nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.
- [21] Amint a jogos védelem kérdéseiről meghozott 4/2013. BJE jogegységi határozat tartalmazza, a jogtalan támadás irányulhat személy ellen, javak ellen, a közérdek ellen. A jogtalan támadás általában erőszakos, az elhárító cselekmény pedig mindig kényszerű. Amennyiben a jogtalan támadás ténye megállapítható, úgy az elhárítás szükségessége nem vitatható. Az elhárítás szükségességének a mértéke azonban - a 22. § (3) bekezdése szerint - túlléphető.
- Ha van jogtalan támadás, akkor annak az elhárítása szükséges. Az elhárító cselekmény is tevékenység, aktív szembeszegülés a támadással. A szükségesség azt jelenti, hogy a védekezőnek a jogtalan támadás elhárításához enyhébb védekezési mód nem állt rendelkezésére, mint amelyet alkalmazott. Ha volt más - enyhébb - mód az elhárításra, de annak megválasztásában a támadás okozta ijedtség vagy menthető felindulás a védekezőt meggátolta, akkor a cselekmény büntetendő, de a védekező nem büntethető a túllépés miatt. A védekező cselekmény jogszerűségének egyetlen kritériuma a

szükségesség.

A 15. Irányelv III. részének 4. pontjában az arányossággal kapcsolatban kifejtettek a továbbiakban nem alkalmazhatók. Meghaladottá vált ugyanis annak vizsgálata, hogy az elhárító magatartás nem idézett-e elő aránytalanul nagyobb sérelmet, mint amelyet a jogtalan támadás okozott volna. Ennek az elvárásnak törvényi alapja korábban is hiányzott, a hatályos szabályozás pedig tudatosan mellőzte az arányosság fogalmának megjelenítését. Az előzőekben kifejtettekből következik, hogy a meg nem jelenített fogalom a szükségesség kritériumából vezethető le, s csak azon belül bír jelentőséggel.

[22] Fentiekből tehát következik, hogy jelen ügyre vonatkoztatva a törvény a jogos védelem alapjául szolgáló helyzetnek két formáját ismeri: a) a felsorolt értékek ellen „intézett”; b) az azokat „közvetlenül fenyegető jogtalan támadás” esetét.

[23] A 22. § (1) bekezdése szerinti jogos védelem korlátai többek között:

- verbális cselekményekkel szemben nem vehető igénybe,
- megtorlásként nem alkalmazható,
- kölcsönös kihívás elfogadása mindkét fél számára a jogtalanság állapotát hozza létre,
- támadás kiprovokálása megfosztja a védekezőt az elhárítás jogszerűségétől.

[24] A jogtalan támadás vagy azzal való fenyegetés értékelése a jogalkalmazón múlik, és ennek eredményeképpen juthat arra a megállapításra, hogy az intézett vagy fenyegető magatartás - akár a támadó személyének vétőképtelenségére, akár a magatartás súlytalanságára figyelemmel - nem indokolta az elhárító cselekményt, mert az nem volt szükséges, tehát a szükségesség hiányzott.

[25] A jogtalanság kizárólag a támadást jellemezheti, mert amennyiben a támadó és a megtámadott egyaránt jogellenesen jár el, jogos védelmi helyzetre egyikük sem hivatkozhat eredményesen. Kölcsönös tettelegesség esetén egyik fél fellépése sem jogos védekezés. Ha a verekedésre kihívás és a kihívás elfogadása folytán kerül sor, mindketten a jogtalanság talaján állnak, ezért egyik fél javára sem állapítható meg jogos védelem, még akkor sem, ha az egyik a másikkal szemben erőfölénybe kerül.

[26] Jelen ügyben a tényállás azt tartalmazza, hogy a terhelt és H. J. között a kölcsönös tettelegesség egyidejűleg alakult ki, ami a jogos védelem megállapíthatóságát kizárja. Emellett helyesen állapította meg mind a másodfokú bíróság (másodfokú ítélet 4. oldal 6. bekezdés), mind a Legfőbb Ügyészség, hogy a tényállásban foglaltak szerint miután H. J. a földre került, a terhelt pedig a földön fekvő sértettet közepesen nagy erővel arcon rúgta, a jogos védelmi helyzet még abban az esetben sem lenne megállapítható, ha egyébként a tettelegesség a két fél között nem kölcsönösen alakult volna ki. Ennek a helyzetnek a jogi megítélésén az sem változtat, hogy mindeközben mellettük tartózkodott H. Gy., H. J. sértett testvére. A tényállás szerint H. Gy. ugyanis annak érdekében, hogy a

testvérét a terhelt további bántalmazásától (újabb megrúgásától) megvédje, a jobb karját a terhelt rúgása elé tartotta. Összességében a Kúria megállapítja, hogy ezekből a tényekből a védelem által hivatkozott számarány és erőfölény a terhelttel szemben nem áll fenn.

- [27] A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Miután a minősítés törvényes, és más anyagi jogszabálysértés sem történt, a kiszabott büntetés mértékét a Kúria nem vizsgálhatta. [EBH 2011.2387]

- [28] A Kúria mindezekre figyelemmel - miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatokat a Be. 426. § alapján D. Zs. F. terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

- [29] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2016. június 22.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. előadó bíró, Dr. Horváth Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
Schulz Oszkárné
tisztviselő